

Umsögn um þingsályktunartillögu um orkupakka 3.

Hvolsvelli 26. apríl 2019.

Móttakandi: Utanríkismálanefnd Alþingis.

Sendandi: Steindór Sigursteinsson, verkamaður búsettur á Hvolsvelli.

Efni:

Umsögn um 777. mál, þingsályktunartillaga, 149. löggjafarþings:

Ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar, nr. 93/2017, um breytingu á IV. viðauka (Orka) við EES-samninginn.

Umsögn sendanda til Utanríkismálanefndar Alþingis um ofangreint efni:

Á uppbyggingatímanum á síðustu öld sameinaðist almenningur við að sækja orku í fallvötn og heitt vatn í borholur og réð svo fólk til að framkvæma þetta og reka. Fyrirtæki eins og Hitaveitan og Rafmagnsveitan í Reykjavík, Orkubú Vestfjarða, Hitaveita Akureyrar og Rafmagnsveitur ríkisins voru samfélagsleg fyrirtæki, byggð upp af skattfé og lánshæfi almennings og rekin til að skaffa almenningi eins ódýra og örugga orku og mögulegt var. Með tilkomu Landsvirkjunar breyttist þetta að hluta. Landsvirkjun er stórfyrirtæki smíðað til að skaffa stórfyrirtækjum ódýra og örugga orku. Það má segja að Landsvirkjun hafi verið byggð upp til að framleiða orku til að eyða atvinnuleysi.

Með nýfrjálshyggjunni upp úr 1980 var hætt að horfa til félagslegra gilda atvinnureksturs. Opinberu fyrirtækjunum var breytt í þá átt að þau hegðuðu sér meira eins og einkafyrirtæki. Í stað þess að nota niðurgreiðslu á stofnkostnaði til að lækka verð var svigrúmið notað til að taka ný lán til nýrra framkvæmda og leitað var að nýjum kaupendum að orkunni.

Til að ýta fyrirtækjunum enn lengra frá samfélagslegu hlutverki sínu, var innleidd orkustefna Evrópusambandsins með orkupakka 1 og 2, sem gengur út á að markaðsvæða orkuframleiðslu, -sölu og -dreifingu. Settar voru kvaðir á gömlu orkufyrirtækin, sem almenningur byggði upp á síðustu öld, um að þau skiptu sér upp í ólík fyrirtæki. Áhrif orkustefnu Evrópusambandsins var að kljúfa gömlu orkufyrirtækin upp í smærri fyrirtæki sem síðan réðu sér forstjóra og framkvæmdastjóra til að byggja upp ímynd. Var þetta ekkert annað en taumlaus sóun á fjármunum ma. vegna óþarflega mikillar yfirbyggingar. Má þar nefna sem dæmi byggingu húss Orkuveitu Reykjavíkur.

Evrópusambandið hefur það markmið að einkavæða orkugeirann. Er Þriðji orkupakkinn sem Alþingi hyggst innleiða aðeins lítið skref á þessari leið eins og fyrri tilskipanir Evrópusambandsins. Uppbrot gömlu orkufyrirtækjanna voru fyrri skref. Evrópusambandið þolir ekki stofnanir almennings, hefur enga trú á þeim, heldur vill aðeins kapítalísk fyrirtæki á markaði.

Þriðji orkupakkinn er fullveldismál. Ef við innleiðum hann flyst forræði íslenskra auðlinda yfir til Evrópusambandsins, sem mótar og hefur eftirlit með framkvæmd orkustefnu fyrir öll ESB-ríki.

Vil ég hér nota andmælisrétt minn og mótmæla þingsályktunartillögunni um 3 orkupakkan og biðla ég til háttvirtra alþingismanna að hafna umræddum orkupakka ESB og treysta þar með forræði þjóðarinnar yfir auðlindum sínum. Vil ég minna á að valdaframsal sem orkupakki 3 krefst er stjórnarskrábrot, á því er enginn vafi. Í álitserð sem Stefán Már Stefánsson og Friðrik Árni Friðriksson Hirst gerðu fyrir ríkisstjórnina má finna eftirfarandi:

„Verði 8. gr. reglugerðar nr. 713/2009 tekin upp í EES-samninginn og innleidd í íslenskan rétt í óbreyttri mynd mun reglugerðarákvæðið fela í sér framsal framkvæmdarvalds til ESA sem ella væri á hendi íslenskra stjórnvalda. Verður ESA þá falið vald til að taka ákvarðanir sem munu binda íslensk stjórnvöld að landsrétti og munu um leið varða hagsmuni mikilsverðra raforkufyrirtækja og notenda raforkukerfisins beint og óbeint. ACER myndi einnig hafa umtalsverð áhrif á efni ákvarðana ESA.“

Alþingi Íslendinga er ekki skuldbundið til að samþykkja orkupakka 3 vegna þess að orkupakki 1 og 2 hafa þegar verið samþykktir. Ríkisstjórnin virðist óttast að ef umræddur orkupakki er ekki innleiddur þá verði Íslendingum refsað á einhvern hátt og að EES-samningurinn kunni að vera í hættu. Alþingi hefur rétt til að hafna tilskipunum EES stangist þær á við stjórnarskrá landsins. Við eigum að nýta þann samningsbundna rétt sem við höfum. Við eigum ekki að senda út þau skilaboð að við innleiðum allt sem frá ESB kemur. Það hafa ekki komið fram nein haldbær rök fyrir því hvers vegna við eigum að innleiða þriðja orkupakkann. Þvert á móti hafa ýmsir sérfróðir menn um þessi mál bent á margt í þessum samningi sem sýnir fram á að Íslendingar hafa engan hag af því að innleiða orkulöggjöf ESB.

Því hefur t.d. verið haldið fram, að orkulöggjöfin verndi almenna neytendur, sem á reyndar ekki við hér á landi. Ólíkt ESB er meira en 90% orkukerfis landsins í sameign þjóðarinnar. Orkuverð er lágt og þjónustan góð. Arðurinn er mikill og rennur til samfélagsins. Í ESB er hinsvegar búið að markaðsvæða orkuvæðingunni til fulls, og þar er því þörf á að verja neytendur gegn gróðasæknum orkufyrirtækjum. Orkulöggjöf ESB á því ekkert erindi til íslenskra neytenda. Staða neytenda myndi versna umtalsvert við markaðsvæðingu í anda ESB vegna sveiflunkenndara verðs og fákeppni, sem líklegt er, að leiða myndi til herra meðalverðs.

Þess má og geta til hliðsjónar af ofangreindu að Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins hefur þrýst hart á frönsk stjórnvöld að selja vatnsaflsvirkjanir sem hafa verið í ríkiseigu. Verkalýðsfélög hafa mótmælt því harðlega. Virkjanirnar hafa skilað miklum hagnaði til franska ríkisins. Franska þjóðin vill ekki einkavæða þær en ESB ræður. Energy World segir svo frá 9. apríl sl. Það er nokkuð ljóst að Frakkar hafa misst forræði yfir sínum orkumálum og eiga ekki annan kost en að lúta orkulöggjöf ESB.

Með aukinni einkavæðingu aukast líkurnar á hækkandi raforkuverði og orkupakki 3 kallar á orkuvæðingunni eins og í kauphöllum.

Peter Ørebech, sérfræðingur í Evrópurétti og lagaprófessor í Noregi, segir að það sé alveg á hreinu að ef fjárfestir, t.d. þýski raforkurisinn E.ON, hefur tæknilegan undirbúning að rafstreng frá Íslandi, dugir ekkert fyrir okkur að mótmæla því. Málið verður á valdsviði stofnunar Evrópusambandsins, þ.e. ACER. Þetta er stofnun á embætti sem Ísland getur ekki gefið fyrirmæli eða haft áhrif á. ACER getur ekki hafnað slíkum streng því að slíkt myndi stríða gegn EES-samningnum um magntakmarkanir á inn- og útflutningi, samanber 11. og 12. gr. samningsins. Það má því segja að verði orkupakki 3 innleiddur aukast líkurnar á að sæstrengur verði lagður á milli Íslands og raforkumarkaðs Evrópu. Með sæstreng myndi orkuverð hækka verulega, jafnvel margfaldast, ef marka má reynslu Norðmanna, sem myndi gera mörgum atvinnurekstri héraðs mjög erfitt fyrir. Með sæstreng myndi stóruáskotun í virkjun fossa, jarðhita og vindorku.

Sæstrengur til Íslands er nú þegar á lista yfir forgangsverkefni ESB á sviði millilandatenginga. Þótt ríkisstjórnin hafi óskað eftir, að Ice-Link færi út af þeim lista, er hún aðeins einn af mörgum umsagnaraðilum, og ESB tekur hina endanlegu ákvörðun. Listinn er endurskoðaður á tveggja ára fresti, og strengurinn getur farið aftur inn, þótt hann verði tekinn út.

Ekkert land framleiðir meiri raforku á hvern íbúa en Ísland. Orkan er hrein. Við megum ekki glata forræði okkar yfir þessari verðmætu auðlind. Áhrif kjósenda á orkumál munu hverfa með orkupakkanum. Löggjöfin kemur frá ESB og hluti ríkis- og dómsvalds í orkumálum færir til erlendra stofnana. Við verðum skuldbundin til að innleiða löggjöf sem hentar ekki okkar aðstæðum og hagsmunum. Ísland hefur enga tengingu við orkumarkað ESB og því er ekki ástæða til að innleiða hér löggjöf sameiginlega orkumarkaðarins. EES-samningurinn fer ekki í uppnám þótt við segjum nei við orkupakkanum. Það er okkar réttur samkvæmt samningnum að segja nei.

Höldum forræði yfir orkumálum Íslands.

Segjum NEI TAKK við 3. orkupakka ESB!

Steindór Sigursteinsson